

**ВЕТЕРНАРИЯ-САНИТАРИЯ ҚОИДАЛАРИ ВА НОРМАЛАРИНИ
БУЗИШ ХУҚУҚБУЗАРЛИКЛАРИНИНГ ПРОФИЛАКТИКАСИНИ
ТАШКИЛ ЭТИШ****Саматов Абдулазиз Муроджон-ўғли***ИИВ Академияси 312-гуруҳ курсанти***Саматов Саматжон Кодир ўғли***Ўзбекистон Республикаси ИИВ**Академияси 311-гуруҳ курсанти*

Аннотация: *Профилактика инспекторининг ветеринария-санитария ҳуқуқбузарликларни кўриб чиқиши жараёнида бошқа давлат органлари билан ҳамкорликдаги фаолияти, унинг тушунчаси, асосий йўналишлари, ўзига хос хусусиятлари, ташкилий-ҳуқуқий асослари, ушбу йўналишдаги хорижий давлатларнинг илгор иш тажрибалари ёритилган, профилактика инспекторининг маъмурий ҳуқуқбузарликларни кўриб чиқиши жараёнида бошқа давлат органлари билан ҳамкорликдаги фаолиятида мавжуд муаммолар таҳлил қилинган ҳамда уларнинг ечимлари юзасидан таклиф ва тавсиялар ишлаб чиқилган.*

Калит сўзлар: *ветеринария, санитария қоидалари ва нормалар, эпизоотия қарши тадбирлар, давлат санитария назорати. аҳолининг санитария-эпидемиологик осойишталиги, санитария-эпидемиологик вазият, санитария-эпидемиология хизмати, чекловчи тадбирлар, карантин.*

Аҳолининг тинч ва осойишта ҳаёт кечиришини таъминлаш, жиноятчилик ва ҳуқуқбузарликка қарши курашиш, жамоат тартибини сақлаш ҳамда хавфсизлигини таъминлаш масалалари биринчи Президентимиз Ислон Каримов томонидан олиб борилган энг муҳим ва устувор йўналишлардан бири бўлган. Бунга биринчи Президентимиз томонидан ёзиб қолдирилган бир нечта асарларни яъни, “Ўзбекистон XXI аср бўсағасида: Хавфсизликка таҳдид, барқарорлик шартлари ва тараққиёт кафолатлари”, “Юксак маънавият – енгилмас куч”, “Она юртимизнинг бахту иқболи ва буюк келажаги йўлида хизмат қилиш энг олий саодатдир” ва шу каби бошқа асарлари орқали, ўзбек халқига шундай мустақилликка эришиш, уни бутун дунё ҳамжамиятида ўз ўрнини топишида ҳаётининг сўнгига қадар амалга оширган ислохотларида бунинг яққол мислини кўрсатиб бўлади. Президентимиз Ш.Мирзиёев ҳам илк бор 2016 йил 4 декабрь куни Президент этиб тайинланганларида биринчи Президентимиз Ислон Каримов олиб борган ислохотларни давом эттириш мақсадида, халқ манфаатлари йўлида, уларнинг дарду-ғами, фуқароларнинг ҳуқуқлари, эркинликлари ва қонуний мафаатларини амалга оширишда жамиятнинг барча жабхаларида бир қатор ислохотлар олиб борилди. Бевосита бу ислохотлар Ички ишлар органларида ҳам амалга оширилди. Чунки кекса отахонларимиз, ҳар доим дуога қўл очганларида оллоҳдан сиҳат-саломатлик ҳамда юрт тинчлиги йўлида эзгу ниятлар билдирадидилар. Шундай экан биринчи навбатда юртда тинчлик бўлиб халқимизнинг саломатлиги бўйича ҳеч қандай дарду ғамлари бўлмаса, шунда халқ давлатдан рози бўлади ҳамда юртда тинчлик фаровонлик қарор топади.

Профилактика инспекторларининг ветеринария-санитария соҳасидаги ҳуқуқбузарлик ишларини юритиш фаолиятининг аҳамияти унинг асосий вазифаларини қай даражада ҳал этилишига боғлиқдир. Бу борада ушбу фаолиятнинг олдида қуйидаги вазифалар белгиланганлигини кузатиш мумкин:

–ветеринария-санитария соҳасидаги ҳар бир ишнинг ҳолатини ўз вақтида, ҳар томонлама, тўла ва объектив равишда аниқлаб чиқиш;

–ветеринария-санитария соҳасидаги ишларни қонун ҳужжатларига мувофиқ ҳал этиш;

–ветеринария-санитария соҳасида чиқарилган қонун ҳужжатларининг ижросини таъминлаш;

–ветеринария-санитария соҳасида ҳуқуқбузарликларнинг содир этиш сабабларини ва шарт-шароитларини аниқлаш;

–ветеринария-санитария соҳасидаги ҳуқуқбузарликларнинг олдини олиш;

–фуқароларни Ўзбекистон Республикаси Конституцияси ва қонунларига риоя этиш руҳида тарбиялаш;

–ветеринария-санитария соҳасидаги ишларни кўриб чиқишда қонун устунлигини таъминлаш ва мустаҳкамлаш.

Профилактика инспекторлари тегишли қонун ва қонуности норматив-ҳуқуқий ҳужжатларда белгиланган талабларга мувофиқ, энг аввало ўз фаолиятини ветеринария-санитария соҳасидаги ҳуқуқбузарликнинг сабабларни ва келиб чиқиш механизмларини аниқлашдан бошлаши зарур.

Ўзбекистон Республикаси маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодекснинг 109-моддасида Ўзбекистон Республикаси Жиноят кодексининг 200-моддасида курсатилган нормалари бевосита профилактика инспекторлари томонидан ветеринария-санитария соҳасидаги ҳуқуқбузарликларни аниқлаш, иш юритиш ва кўриб чиқиш бўйича фаолиятини белгилаб беради. Ветеринария-санитария соҳасидаги ишга оид далиллар ҳар қандай фактик маълумотлардан иборат бўлиб, профилактика инспектори томонидан шу маълумотларга асосланиб: а) ветеринария-санитария соҳасидаги ҳуқуқбузарлик ҳолати юз берган ёки бермаганлигини; б) муайян шахснинг уни содир этишда айбдор ёки айбдор эмаслигини; в) ишни тўғри кўриб чиқиш учун аҳамиятли бўлган бошқа ҳолатларни қонунда белгиланган тартибда аниқлайди. Ушбу маълумотлар қуйидаги воситалар: а) баённома; б) маъмурий жавобгарликка тортилаётган шахснинг тушунтиришлари; в) жабрланувчи, гувоҳларнинг кўрсатувлари, эксперт хулосалари; г) ашёвий далиллар, ашёлар ва ҳужжатларни олиб қўйиш тўғрисидаги баённома; д) овозли ёзувлардан, видеоёзувлардан, кинотасвир ва фотосуратлардан иборат материаллар, шунингдек бошқа материаллар билан белгиланади. Профилактика инспекторлари томонидан ветеринария-санитария соҳасидаги ишларни кўриб чиқиш фаолияти бевосита ветеринария-санитария соҳасидаги ишларни юритиш юзасидан қонунда белгиланган вазифаларни таъминлашга қаратилган бўлиб, улар ҳар бир ишнинг ҳолатини ўз вақтида, ҳар томонлама, тўла ва объектив равишда аниқлаб чиқишдан, бу ишни қонун ҳужжатларига мувофиқ ҳолда ҳал этишдан, чиқарилган қарорнинг ижросини таъминлашдан, шунингдек ветеринария-санитария соҳасидаги ҳуқуқбузарликларнинг содир этиш сабаблари ва бунга олиб келган шартшароитларни аниқлашдан,

хуқуқбузарликларнинг олдини олишдан фуқароларни Ўзбекистон Республикаси Конституцияси ва қонунларига риоя этиш руҳида тарбиялашдан, қонунийликни мустаҳкамлашдан иборатдир.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев:

“Хуқуқбузарликларнинг олдини олиш ва профилактикаси бўйича ишлар асосан, содир этилган ғайриқонуний қилмишларнинг оқибатларига қарши курашишдан иборат бўлиб қолмоқда, хуқуқбузарликларнинг барвақт олдини олиш, уларни содир этиш сабаблари ва шарт-шароитларини чуқур таҳлил қилиш, аниқлаш ва бартараф этиш бўйича тизимли ва самарали чора-тадбирлар кўрилмаяпти; ўсиб келаётган авлодни бузғунчи ғоялардан ҳимоя қилишга, ёшлар жиноий фаолиятга, авваламбор, терроризм ва диний экстремизмга жалб этилишининг олдини олишга етарлича эътибор қаратилмаяпти, ички ишлар органларининг тарбиявий ўрни сезилмаяпти”, - деб таъкидлаб жиноятчиликка қарши кураш бугунги куннинг энг долзарб масалаларидан эканлигини кўрсатиб берди .

Юридик адабиётларда ветеринария-санитария соҳасидаги хуқуқбузарликларга оид ишларни кўриб чиқиш профилактика инспекторларининг бошқа давлат органлари билан ҳамкорликдаги фаолияти жиноятчиликка қарши курашишнинг асосий ва устувор йўналиши сифатида хуқуқий тартибга солинган бўлиб, уларни бир қатор гуруҳларга бўлиб ўрганиш мумкин². Жумладан, Ўзбекистон Республикаси Конституцияси, қонунлари, Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси палаталарининг қарорлари, Ўзбекистон Республикаси Президентининг фармонлари, қарорлари, Вазирлар Маҳкамасининг қарорлари, вазирликлар, давлат қўмиталари ва идораларининг норматив ҳужжатлари ва маҳаллий давлат ҳокимияти органларининг қарорлари киради.

Ўтган давр мобайнида профилактика инспекторлари ветеринария-санитария соҳасидаги хуқуқбузарликлар ишларни кўриб чиқиш фаолияти ҳам бу жараёнда бошқа давлат органлари билан ҳамкорлигининг ташкилий-хуқуқий асослари яратилди. Республикамиз мустақиллигини мустаҳкамлаш мақсадида, минглаб қонунлар ва қонуности норматив-хуқуқий ҳужжатлари қабул қилингани баробарида, ветеринария-санитария соҳасидаги хуқуқбузарликлар тўғрисидаги ишларни кўриб чиқиш бўйича профилактика инспекторлари фаолияти ҳамкорлигини белгилаб берувчи хуқуқий асосларитакмиллаштирилиб борилмоқда. Ушбу хуқуқий асосларда профилактика инспекторларининг ҳамкорликдаги фаолиятининг энг асосий ва муҳим фаолият йўналишлари белгилаб берилди. Хусусан, профилактика инспекторларининг энг асосий фаолият йўналишларидан бири ветеринария-санитария соҳасидаги ишларни юритиш бўйича фаолияти бўлиб, унинг самарадорлиги бевосита бошқа давлат органлари билан ҳамкорликдаги фаолиятини қай даражада ташкил этилишига боғлиқдир.

Фойдаланилган адабиёт:

1. Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси.–Т.:Ўзбекистон, 2023
2. Ўзбекистон Республикасининг Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодекси.
3. Ўзбекистон Республикасининг 2014 йил 14 майдаги «Хуқуқбузарликлар профилактикаси тўғрисида»ги Қонуни.// URL: <http://www.lex.uz>.
4. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 7 февралдаги «Ўзбекистон Республикасини янада ривожлантириш бўйича ҳаракатлар стратегияси тўғрисида»ги ПФ-4947-сонли Фармони // Ўзбекистон
5. Damirovich, M. R., Ibragimovich, T. I., & Sattarovich, A. U. (2022). The Role Of Spiritual And Educational Events In Promoting The Ideas Of Religious Tolerance And International Health. *Brazilian Journal of Implantology and Health Sciences*, 4(5), 42-47.
6. DAMIROVICH, M. R., IBRAGIMJANOVICH, T. I., & UGLI, K. N. K. (2021). The role of family, community and education in the development of patriotic spirit in youth. *JournalNX*, 7(1), 311-314.
7. Tuychieva, I., Aripov, S., Madaminova, D., & Mustaev, R. (2021). The Pedagogical System Of Preparing Boys For Family Relationships In General Secondary Schools. *湖南大学学报 (自然科学版)*, 48(8), 8.
8. Tuychieva, I., Aripov, S., Madaminova, D., & Mustaev, R. (2023, June). Language and computer in the development of communicative competence of school children. In *AIP Conference Proceedings* (Vol. 2789, No. 1). AIP Publishing.